

engedelmeskednie kell az állam törvényes rendeleteinek. Hogy a katólikus papság a kötelessége ellen cselekedett, az volt az első hiba, melynek egy másodikát, sokkal rosszabbat kellett maga után vonnia. Azon hamis felfogásból indulva ki, hogy a vegyes házasságokra vonatkozólag érvényes szabályok respektálása a dogmába ütközik, a Vatikánhoz appellált Magyarországi püspöki kara s ezzel elkövette azt a hibát, hogy felkeltette annak látszatát, mintna léteznék egy magasabb fórum, mely hivatva lenne az állam törvényeit tetszése szerint jóváhagyni, vagy elvetni. A római Curia ezzel mintegy felülvizsgáló hatóság lett Magyarországon, mely helyezés s feltételeztek souverén államunk törvényes kormányáról, hogy állami törvényeink végrehajtásának kérdését a bibornokok collegiumának határozatától teszi függővé. Hogy az ily eljárás támadás volt a magyar állam méltósága és hatalma ellen, erről felesleges több szót vesztegetni. És hogy a magyar kormánynak kötelessége volt az ultramontan öntulfelemelés ellen erőlyes védelemre szállni s az állam méltóságát, valamint törvényeinek érvényét csonkítatlanul fenntartani, ezt is kell, hogy értse mindenki. Nos hát, gróf Szapáry hű öröknek bizonyult a gondjaira bízott törvényeknek. Kijelentései erőlyes és határozott visszautasítását jelentik az ultramontan felfogásnak, mely a magyar állami souverénitást biztosítékait merészkedett megrázni. A miniszterelnök szavai az egész országban őszinte tetszést fognak kelteni s az örömszaj, mely azokat a szabadelvű pártban üdvözölte, lelkes visszhangra talál a magyar nemzetnél, valamint az egész művelt világon.

Vigyázzunk kisdedeinkre!

Emlékezhettünk azokra a sokféle panaszokra, a melyek a lapokban felmerültek azon anyák ellen, kik gyermekeikből minden áron angyalokat szeretnének csinálni, kik szülték ugyan gyermekeiket, de azok táplálásáról és neveléséről aztán többé nem törődnek.

Előre kiszámított terv szerint üzik e — sokszor jövedelmező — mesterséget, különösen azok, kik ugyszólván bérbe fogadják a tiltott szerelemből származott szerencsétlen teremtést, csak azért, hogy az amugy is boldogtalan anyát zsebét kizsákmányolhassák. Bünyös tettökért sokszor bünhődnek, de sokszor napfényre sem jön az. Vannak azonban szülők, kik angyalcsinálásra nem is gondoltak és gyermekeik mégis halnak.

Az emberek sok mindenhez értenek a világon, csak gyermekeik neveléséhez nem. A családi nevelés bizony még mindig nem illik beé a mostani század utolsó évtizedébe.

A gyermekek korai elhalálzásának rendszeren a szülők hanyagsága, gondatlansága, könnyelműsége, tudatlansága és a gyermekeivel szemben nyilvánuló közönyössége az oka; a szülők gyakran vétkesebbek, mint gyermekeik. Egészségesen születik a gyermek, de alig kezdtek ringatni, már a halál csirája gyökeret vert benne. A halál legmegbizhatóbb ügynökei: a szülők fentebb említett rossz tulajdonságai, legalkalmasabb évadja: a hűvös, esős őszi és tavaszi idő!

A számtalan községben uralkodó járványos betegségek: vörheny, toroklob, hűmlő egyre szedik áldozataikat, mint p. o. Hertelendyfalván is, hol egész nyáron át temetés alig volt, október és november hónapban majd mindennap egy, kettő van. Két, három

gyermeket egy családból eltemetni nem is feltűnő már, egy családnak — pár nap alatt — négy gyermekét a korai sir nyeite el. Most már a kellő intézkedések megtételek, vajjon sikerrel e, ki tudja? A 4—7 éves gyermekek mezitláb, ingben, térdig érő sárban, esőben, hidegben járkálnak, a caecumok pedig csórén is a szomszédasszonyékhöz cipeltetnek. Ha valaki a szülők eljárását rosztalja, sokszor, e különben jóakaratu felvilágosítást és utbaigazítást a leggorombább kifejezésekkel veszik tudomásul. „Én gyermekem az, azzal én parancsolok; ha felnevelni tudtam, el fogom tudni temettetni is; halál ellen nincs orvosság!” mondogatják. Halál ellen nincs, de tudatlanság és rosztakarát ellen találhatunk orvosságot, ha lankadatlanul, kellő erőlyvel, tapintatossággal és a kellő eszközökkel e rohadat állapotok ellen küzdünk. Azon család, mely lelkiismeretesen teljesíti gyermekei iránti kötelességét, gyermekét felügyelet nélkül nem hagyja, a gyermek minden lépését éber szemmel kíséri, s hol ennek folytán a halálesetek ritkábbak is, az ilyen család a legáldásosabb növelde, mert a gyermekek felett két ügyes, lelkiismeretes, fáradhatatlan nevelő örködik. De ott, hol a család rendetlen életet folytat, hol ennek következtében az atya inkább korcsmában, mint otthon tölti idejét, hol az anya a szomszédnéval a falu „Hirmondóját” szerkeszti, ott a gyermekekre ki ügyeljen?

A tömérdek haláleseteket nem annyira a szegénység, mint inkább a gondatlanság okozza. Mert, ha már szegény a szülő és a kicsinyek számára nem tud ruhát és lábbelit venni, vigyázzon legalább, hogy a kicsinyek zord időben az utcán ne ácsoroghas-

és arra a meggyőződésre jön, hogy a világon különféle dolgok léteznek és hogy nagyon igaz az, hogy az élet és a könyv — verschiedene Dinge!

Tán az iskolában nem hallani szép szót és jó tanácsot? Hogyne, még pedig sokat beszélnek ott szépen és meggyőzőleg. No ha az iskolás gyermekek az életben is követnék az iskolai tanácsokat, nem hogy sehol sem tanálnának helyeslésre, de szüleik még meg is akadályoznák! Az iskola, könyv, a morál azt mondja: légy erős, független, becsületes és hozzáférhetlen pénz dolgában, meg nem vesztegethető. Mindenek felett az igazság, az erősebb a hatalomnál, vagyonnál stb. Az élet még azt mondja: hajtsd meg a fejed az erősebb előtt, gyűjts vagyont, gondoldj a kényelmes jó életre stb.

Hogy magyarázzák tehát ez ellentmondást? Az iskola, könyv és élet — különféle dolgok.

Előttünk áll N. N. Jó nevű, híres író. Van talentuma. Önök lelkesedéssel olvassák műveit. Szavai önöket buzdítják, lelkesítik. Ő beszél a jóról, munkára serkent. Nézzék csak: ő az igazság apostola, próféta! Minden szava maga az igazság. Ha olvassák, azt gondolják: mily jó, mily nemes szív az, mily fényes eszme, mily magas szellem!

De csalódnak. Ő piszkos és aljas

lelkületű. A szabadság szószólója — az életben zsarnok és deszpota; a nők jogának védője, saját családjának zsarnoka. Képes megverni feleségét. Megvesztegethetlen harcos — kitér a hatalom és a vagyon előtt. A becsület példányképe — kész a legundokabb aljasságra, kész eladni testvérét. Büszke műveire — szolgálja annak, ki megfizeti különféle ódát és dicsénekeit.

Nem csélezok senkire. Általánosságban beszélök; ez csak — típus.

Kérdezni fogja valaki. — Há miért van ez így, hogy magyarázza ezt ön?

— Nagyon egyszerű: „Az élet és dicsőség — különböző dolgok.

*

Mi a részegség? Hiba vagy erény? Két felelet nincs. A iszákosság, a bor iránti hajlam — igen nagy hiba. Ezt mondják az írók, szentek, lelkipásztorok.

A világi írók is, a nép javát akarva, az iszákosság ellen írnak. És sok könyvet kinyomatnak, sok képet megfestenek s aztán krajezárjával garasával, sőt ingyen is osztogatják.

És miért mindez? Hogy megmentsék a népet a bortól és pálinkától. Minden ellene van a szesz italoknak. És mi történik? Ezt a mérget mindenütt mérik, és az állam nagy jöve-

delmet huz azért, mert megmérgezi polgárait. Nem bánja senki, hogy mind több és több a baj, demoralizáció, hogy többet isznak. A mit az állam itt nyer, azt elkölti a részegség áldozataira, a kórházak lakóira, a menházakra és tébolydákra.

A részegség káros hatásáról beszél: a tudomány, a morál. Káros morális szempontból, mert nagyobb bünre vezethet, káros nemzetgazdasági szempontból, mert a nemzeteket tönkrejuttatja. Mindezt mindnyájan tudják és — isznak tovább. Sőt azok, akik legtöbbit írnak a részegség ellen, azok legtöbbit isznak. Ezek az idén éppen olyanok, mint tavaly voltak. Egyet beszélnek, mást tesznek. Ha valaki megmondja, figyelmezteti őket azt mondják:

— No és aztán... megirtam... hát aztán?...

— Hát aztán, barátom, a szó meg a tett — különféle dolgok!

Hát még a hatóságok.

Egyik vidéken elhatározta a nép, hogy nem iszik többet, nem jár korcsmákba. Megállapodtak és bezárták a korcsmát. A hatóság? Ujra kinyitattja őket és ezzel elismeri a korcsmák szükségét. Minden oldalról mondják nekik a részegség — rossz; a bor — az ördög találmánya stb., s mikor az emberek rájöttek e szavak igaz voltára —

sanak, hogy olyan házba, hol beteg gyermekek vannak, ne menjenek. — Tudjuk, hogy a kis „nebulók“ a szobai fogságot nem igen szeretik és minden alkalmat arra használnak fel, hogy csak a szabadba juthassanak. — Jó is az, mikor lehet! Szép időben a gyermekeket felügyelet nélkül hagyni, sokszor veszélylyel jár, de akkor a szabad levegő a gyermekeknek egészségükre válik és örülhetünk, ha kisdedeink minél több időt a szabadban töltenek. De másképen van ez őszkor és tavaszkor, mikor a gyermekeket meleg ruhával el nem láthatjuk.

A módosabb és gondosabb, de sokszor a szegény és gondos szülék is gyermekeiket védik; a városokban szegény gyermekek segélyezésére egyletek működnek. Létesítvék szünidei gyermektelepek, betegsegélyző és más gyermeksegélyző egyletek. Szegény falvakban a szegény gyermekekkel senki sem törődik; a haza leendő polgárait, a nemzet reményét elpusztulni hagyják.

Hiányos egészségügyi intézményeink és a ragályos betegségek nagyon befolyanak a nagymértékű halálzásra, de különösen ott nagy a gyermekhalálzás, a hol semmiféle intézmény nem létezik, mely a gondatlan szülő gyermeke érdekében működne. Ilyen intézményről kell tehát gondoskodnunk. Milyen egylet lehetne a legszegényebb faluhelyeken is? Gyermekevédő egylet! Ezen egylet alakításához nem szükséges egyéb, mint jóakarát, erély és kitartás. Hát pénz? Az éppen nem a főtenyező, mert nem gyermekek felruházásáról, segélyezéséről legyen itt szó, hanem a gyermekek megmentéséről! Az egylet teendői közé tartoznék járványos betegségeknel intézkedni, hogy a beteg gyerme-

kek külön ápoltságanak, hogy halotti virrasztások és halotti torok ne tartassanak, hogy temetéseknel gyermekek részt ne vegyenek; ügyelni arra, vajjon az orvos a betegeket rendszeren meglátogatja-e? a betegápoló az orvos intézkedéseit pontosan végrehajtja-e? Ügykörébe tartoznék: vasárnaponként a korcsmai mulatságoktól a gyermekeket eltávolítani — és minden lehető módon a gyermekeket oltalmazni.

Az egylet élén a községi előljáróság álljon s a jegyző szervezze azt. Minden utcából 2—4 derék családapa az egyletbe felvétessék. A pap a szószékről, a tanító az iskolában a gyermekmentés hasznos és magasatos eszméjét hirdesse.

Ha minden faluban, minden évben csak egy életet menthet meg, hát sok ezer életet megmentett.

Óvodák és iskolákról, miután ezek felállításához pénz szükségeltetik, itt nem szólok, de egy drága életet olcsó eszközökkel megmenteni, ennél nemesebb tettet nem ismerek.

Lenhardt Ferencz,
hertelendyfalvai tanító.

IRODALOM.

Költemények Erődi Dánieltől. Új kötet 1890. Ezzel a címmel egy kötet vers jelenik meg legközelebb Erődi Dániel n.-kikindai gymnasiumi tanár és a „N.-Kikindai közlöny“ szerkesztője tollából. A munka a napokban lesz kész; csinos kiállításáról Bába Sándor szegedi jóhirű nyomdája kezkeskedik. A kötet ára 1 forint. A ki két forintot küld be, annak a „Király- és Hondalok“ (ára 50 kr.) és a „Nova et Vetera“ — Régi és újabb költemények — (ára 1 frt) című munkákat is bérmentve küldi meg a szerző. Kik a jelestollu szerző műveit ismerik, bizonyára sietni fognak az új költemény kötetet is megszerezni.

A budapesti népszínházi bizottság pályázatot hirdet az 1848. évi márczius 15-ki budapesti eseményeket tárgyaló, lehetőleg népies irányban tartott s a népszínház műsorába illő, egész estét betöltő színműre, mely az említett történeti momentumot színpadon élvezhető formában elevenítse fel a közönség előtt. Pályázatot hirdet továbbá a szabadság diadalát dicsőítő, a fentebbi alkalmi darabba beillő magyar stílusú induló vagy himnusz-szerű zeneköltemény partitúrája. Az alkalmi színdarab jutalma 50, a zenemű jutalma pedig 10 darab 10 frankos arany. Pályázati hadáridő f. év december 31-ének déli 12 órája. A pályaművek a szabályszerű formák megtartása mellett a népszínházi bizottság jegyzőjéhez, Rényi Dezső úrhoz (rég. városháza, I. em. 22. sz.) küldendők be. A megjutalmazott művek 1891. év márczius 15-én fognak színpadra kerülni a népszínházban, a szerzőknek előre megadotván a jog, hogy a népszínházzal egyidejűleg a vidéki színpadokon is előadathassák darabjukat.

A „Mátyás Diák“ című közkezdelt és legolcsóbb magyar élelzap — amely a bécsi „Kikerik“ van hivatva az országból kiszorítani — mindinkább tartalmasabbá és tetszetősebbé válik. Nagy előnyre történt a lapnak, hogy a Wodianer F. és Fiai hírlap- és könyvkiadó cég tulajdonába ment át, mert azóta sokkal finomabb papíron nyomják és képei versenyeznek a legelső élelzapok rajzaival. A „Mátyás Diák“ az aktuális eseményeken kívül ad humoreszket, illusztrált adomákat, a nevetető, józú dolgok egész halmazát. A „Mátyás Diák“-ot Murai Károly, az ismert humorista szerkeszti, a kinek a „Huszárszerelme“ cz. vígjátéka a napokban a nemzeti színházban nagy tetszéssel került színre és a ki mellé munkatársakul a legelső írók csoportosulnak. A „Mátyás Diák“ előfizetési ára negyedévre csak egy forint s a lap bármely naptól kezdve megrendelhető. A kiadóhivatal (Budapest, Sarkantyú-utca 3. sz.) ingyen és bérmentve készséggel küld mutatószámokat. A „Mátyás Diák“-ot, a mely hézagot tölt be és a mely minden család asztalán helyet foglalhat, melegen ajánljuk.

a hatóság rájuk tör és azt mondja: „Igyál! Muszáj innod!“

Csodálkozik a nép, nagyon csodálkozik, mert nem tudja, hogy az élet és könyv — két különféle dolog!

*

Karlovits Károly nagy szolgálatot tett nekem. Értem az ő felfogását és — nem csodálom. Szépen beszélnek az emberek — de csúnyán cselekednek. A tekintélyes dáma minden nap erkölcsi prédikációt tart leányának — titokban azonban szerelmi viszonyt folytat a kormányzóval. A kisasszony lesüti szemérmesen szemeit már magánál a „szerelem“ szónál — lopva pedig holmi csunyaságokat olvas. Ezer ellentét! Ezelőtt bosszantott és meglepett. Most pedig, mindent értek és nyugodtan mondom magamban: az élet és elmélet — az nem mindegy!

Ime, ilyenek vagyunk! Egészen ilyenek. Istenem, vajjon jobbra fordul-e ez valaha?

*

Eddig a rossz kritikus. Nem-e igazat mond? Nem-e minden szava az élet közvetlen megfigyelésén alapszik? Sajnos, igen, és ami borzasztó: nem csak Oroszországban van ez így, de nálunk is és az egész világon. Az egész világ telve van hazug ámitással, egymást csaljuk, egymásnak vermet ásunk,

szidjuk, ócsároljuk egymást és ha ki-sül, ki az ártatlanabb, mint az aki teli szájjal piszkolta csak az imént a másikat. Ismerek gazdag urakat. Jótékony egyletek — már tekintélyes tőkére — százakat ad, azért, mert az állam, vagy valamely nagy ur védnöksége alatt állanak, hadd lássa a világ, mily nemesszívü, jólelkü az adakozó és ugyanaz az ur elkergeti ajtajából a rongyokba burkolt, didergő koldust, kit egy nyomorult garassal az éhenhalástól menthet meg. De hát ezt nem látja senki — csak az Isten. Isten! azzal majd odafönt számol — ha ugyan feljut — emezt azonban látja a világ és — no — meg hátha valami medália, vagy kitüntetés lesz a jutalma: „A közügyek terén szerzett érdemei elismerésül.“

Ilyen a világ, rossz, gonosz — belül; csupa fény, pompa kívül; álarcz alatt a legsötétebb, legaljasabb gondolatok, gonoszság, de kívül az álarczon, a „nemes homlok“ a legmagasatosabb eszmék, melyek felölelik az egész emberiséget.

„Konvencionális hazugságok!“ — ez a jelszó mindenütt, ez uralja a világot, ez vezet czélhoz, dicsőséghez, vagyonhoz; ki volna bolond, hogy egy rögeszméért feláldozza mindent, hogy egy jóleső bókot megvonjon attól, a kitől valamit vár, hogy egye-

nesen álljon meg, mint a nádszál az előtt, a ki azt várja, hogy térdet hajtsen előtte; nyíltan, becsületesen nézzen a szemé közé annak, a ki aljas meghunyászkodást, csunya hizelgést vár. Hisz nem kerül sokba, csak egy kis — önmegtagadásba; azt meg könnyen beveszi az ember gyomra, ha tudja, hogy mily nagy lesz a jutalma e „csékély“ önmegtagadásnak.

Csekély! Annak tünik fel, pedig az ember önmaga előtt alacsonyítja le magát a sárga földig; szégyenli magát — lelkiismerete előtt — de mit lelkiismeret, ki látja azt? ki gondol azzal! Pedig az ember, a teremtés e magasatos remeke, a rabszolgaig, az állatig alacsonyítja le magát, a mely urának kezét nyalja, hogy egy darab kenyeret kapjon vagy egy oldalbarugástól megszabaduljon. Ki gondol az emberi méltósággal? A konvencionális hazugságnak feláldoz az ember mást is, nem csak az emberi nem annyit emlegetett méltóságát.

Maholnap oda jutunk, hogy barátság, önfeláldozás, tiszta szerelem, nemeslelkűség stb. valóságos utópia lesz, melyet kérelhetlenül felemészt, felfal az a rengeteg moloch, melynek neve érdek és konvencionális hazugság.

Ilyenek vagyunk! Vajjon jobbra fordul-e ez valaha?

HIREK.

A királyné névnapját a szokott ünnepélyességgel ülte meg f. hó 19-én városunk. A középületeket reggel fellobogózták s délben fényes isteni tisztelet tartatott a róm. katolikus egyházban, hol Schaffer Antal apát-plébános teljes segédlettel czelebrált. A megyei tisztikar Hertelendy József főispán, a katonai tisztikar Szerdics, alvezredes, a városi tisztikar Krsztics polgármester, a pénzügyigazgatóság Talapkovics Vazul vezetése alatt testületileg jelentek meg. Az összes oskolák is kivonultak.

Jenő-nap. Rónay Jenő, kir. tanácsos megyénk alispánja f. hó 18-án ünnepelte névnapját. Az ő szeretetre méltó egyénisége, szívóssága, tiszta hazafisága és széleskörű képzettsége oly nagy számban gyűjté össze ez alkalomból tisztelőinek és barátainak seregét, hogy az alispáni kisterem kicsiny volt azok befogadására. Torontálvármegyei tisztviselőinek élén Daniel László megyei főjegyző üdvözölte igen szépen átgondolt beszédben az alispánt, méltó visszhangjaként azon szeretetnek és tiszteletnek, melyet a megye tisztikara iránta, mint a megye első tisztviselője iránt érez. A város tisztikara Krsztics János polgármester, a városi tűzoltóság Naszke alparancsnok, a pénzügyigazgatóság Talapkovics Vazul pénzügyigazgató, s a főgymnasiumi tanárikar Balázs József főgymnasiumi igazgató vezetése alatt fejezték ki jókívánataikat. A helybeli sajtó képviselői élén Lauka Gusztáv koszorus költőnk s lapunk szerkesztője gratulált, kinek szavaira az alispán kijelenté, hogy a költő szavaira: „Barátság és szerelem, e kettő kell nekem“ — ma elmondhatja, hogy mindkettővel dicsekedhetik s így ő a legboldogabb ember. Szerető családja van s számtalan barátja környézi. — A dél folyamán még a „Torontál“ regatta egylet tagjai, mint az egylet megteremtőjének s érdemduz elnökének fejezték ki hódolatukat dr. Mihálovics Ödön alispán vezetésével. A katolikus klérus nevében Schaffer Antal pápai kamarás, pónoi apát, esperes-plébános tiszteletgett.

Eljegyzés. Botka Béla, a bánlaki járás ifju főszolgabírája, a múlt hét folyamán jegyezte el Elekházán Pattyánszky Constance kisasszonyt, vizsághi Pattyánszky Elek, Krassó-Szörénymegye volt főispánja s földbirtokosnak bájos leányát.

Tárczay Ferencz, a torontáli helyi érdekű vasutak volt üzletvezetője szombaton este távozott végleg városunkból Pozsonyba, hova forgalmi felügyelővé neveztetett ki. A f. hó 11-én tartott vasuti igazgatósági gyűlésen az igazgatóság nevében Rónay Jenő, kir. tanácsos alispán vett búcsút tőle, meleg szavakban emlékezve meg Tárczay kiváló érdemeiről s köszönetet mondva neki azon buzgóságért és folytonos tevékenységért, melylyel a helyi érdekű vasutak forgalmának emelésén fáradozott. — A vonalátadás Smazsenka Ernő volt budapesti forgalmi ellenőr s a t. h. é. vasutak új üzletvezetőjének f. hó 12—15-ike közt történt. Tárczay urtól, ki nevével együtt a nagy-beckereki társaság legkiválóbbjai közt foglalt helyet, mi is őszinte sajnálattal veszünk búcsút, egyttal ez uton adjuk át részéről üdvözlését azoknak, kiknek személyesen nem mondhattott istenhozzádot.

Kühnel Oszkár, törvényszéki bíró, ki városunkból Ujvidékre távozik, ez uton vesz búcsút mindazon ismerősei és barátaitól, kiktől személyesen nem volt alkalma búcsuzhatni.

Városi közgyűlés tartatott Nagy-Beckereken f. hó 17-én és 18-án Krsztics polgármester elnöklete alatt, melynek elején a vármegyei törv. bizottságának közgyűlési határozatai az 1891-92. évi közmunkaköltségvetés s az új uti törvény értelmében foganatosítandó

intézkedések tárgyában — tudomásul vették. — A képviselő-testület választás alá eső tagjainak választási határnapja Dr. Kiss János vezetése alatt f. hó 21-ére tüzetett ki. A kir. tanfelügyelő átirata egy állami polgár iskola felállítására tárgyában örömmel üdvözöltetett s a tekintettel felállítás szükségességére a város az anyagi áldozatokat magára vállalja. — A város 1891. évi költségvetése keltett még némi vitát, mely végül egész terjedelmében elfogadtatott. Ezekon kívül több jelentéktelenebb tárgy nyert elintézését. — A képviselő testületi tagok választása f. hó 21-én élénk érdeklődés mellett tartatott meg, és sajnálattal kell konstatálnunk, hogy az intelligencia részvétele folytán olyanok hagytak ki városunk legkiválóbb polgárai közül a képviselő-testület sorából, kik annak csak diszjere válhattak volna. A választás eredménye egyébként a következő: Az I. kerületben Rendes tagok: Schwertlich Nándor, id. Steyer Péter, Szabó János, Lehmann Mihály, Banweg Péter. Póttagok: Pretz Péter, ifj. Steyer Péter, Weimer János. — A II. kerületben. Rendes tagok: Rósa Ignác, Annau István, Ellmer József, Perger Nándor, dr. Brájjer Lajos, Gerner Ferencz. Póttagok: Lednitzky István, Mayer Rezső, Opolcz Lajos. — A III. kerületben. (Belváros.) Rendes tagok: Menczer Lipót, Oldal Antal, Kudits J., Mucsalov György, Eisenstädter I., Deutsch Mihály, Weisz Manó, Rosner A. Póttagok: Vukov Zsivko, Feldheim D., Strasser Jakob. — A IV. kerületben. Rendes tagok: Dimitrievits Gy., Staits V., Risztics Paja, Berberszky M., Tabakov M. Póttagok: Nasztics Paja, Czveics Laza, Czvejanov Lyuba. — Az V. kerületben. Rendes tagok: Ruzsics Szima, Ruzsics Nika, Popovits Lyubomir, Czvetkov Iia, Czvetkov Alexa. Póttagok: Tyurcsin Sándor, Gruncsics Lyuba, Berberszky Mita. — A VI. kerületben. (Oppova.) Rendes tagok: Jovánovics Nika, Zavisits Jozca, Tyurcsin Mita, Lyubomirszky Mita. Póttagok: Magyarov Czvetva, Tosa Tosits, Bosity Zsiva. — A VII. kerületben. Rendes tagok: Milityev György, Radojcsics Tosa, Szekulics Vasza, Panits Danilo. Póttagok: Devics Aczko, Magyarov Laza, Bogojevics Acza. — A VIII. kerületben. Rendes tagok: Angyelic I., Krsztics J., Bogdanov Jozca, Millin Luka, Krsztics Acza. Póttagok: Lukics M., Nasztics Svetozar, Gligorovits I. — A IX. kerületben. Rendes tagok: Wichtner Pál, Baaden Károly, Benkóczy Illés, Andrassy Mihály, Mesznik Lipót. Póttagok: Delfel Gáspár, Vukovich István, Fuchs Sebő.

A nagy-komlósi kerületben múlt vasárnap tartotta Belicska Béni, a kerület képviselő jelöltje programbeszédét nagyszámu választó közönség előtt, mely zajos éljenzéssel tüntetett a népszerű jelölt mellett. Dr. Bogdán Zsivko, n. kikindai ügyvéd, kit ellenjelöltül emlegettek, kinyilatkozta, miszerint a jelöltségtől visszalép. A választás valószínűleg egyhangu kikiáltással f. hó 29-én lesz; a választási elnök Vogel István ügyvéd.

A tűzkárosultak javára rendezett mulatságok elseje, a tombolával egybekötött tánczestély, f. hó 19-én folyt le a helybeli városi casino diszes helyiségeiben. Őszintén megvalljuk, hogy a nemes cél iránti tekintetből sokkal nagyobb közönséget vártunk. A rendezőség buzgólkodása folytán számos szebbnél-szebb tombolatárgy gyűlt egybe, mely a mulatságot megelőzőleg a fűtoctai Weisz-féle üzletben volt közszemlére téve, s mely szintén többeket vonzhatott volna. A kis-közönség azonban jól mulatott, s a tombola nagy élénkség mellett folyt le. A mulatságon jelen volt hölgyek: Zombory Rónay Jenőné, özv. Bobor Róza, Bobor Gyuláné, Lauka Gusztávné, Keresztes Aladárné, Réczey Gyuláné, Reisz, Engel, Weisz, Kun, Halmi, Pálmai, Billitz, Herczeg, Jokly, Váradi, Csázi, Mangold, Oroszi, Hofstatter urnők és Bobor Ilonka és Sári (N.-Elemérről), Vlachovits Melanie, Billitz Frida, Eckstein Giza, Csázi E., Hofstatter Giza, Herczeg Erzsé és Terka,

Jokly Bella és Jenny és Váradi Giza kisasszonyok. — A f. hó 29-én rendezendő előadások egyik kiváló részét fogják képezni a mulatság-sorozatnak. A Pleitz-féle üzletben már eddig is számos előjegyzés történt s a közönséget saját érdekében figyelmeztetjük, hogy helyekről eleve gondoskodják. A lapunk mult számában említett magyar szindarab helyett „A nász-utazás“, Labich pompás humorú felvonásos vígjátéka adatik, melyben Vukovich Aranka k. a., Jurkovic Aladár, Kp. Kovács László és dr. Végh Lajos urak játszanak. A hangverseny is több érdekes számból fog állani.

A jegyzői tanfolyam ünnepélyes megnyitása vasárnap, 16-án délben volt a helybeli népiskolában, diszes közönség jelenlétében. A megnyitó beszédet Balogh Károly, a tanfolyam igazgatója tartotta.

Felolvasás. A helyb. kereskedő ifjak helyiségében dr. Kis Sándor a n.-becskereki főgymnasium jeles képzettségű tanára, mult vasárnap tartotta felolvasását „A magyar égről“. Felolvasásában a magyar irodalom csillagairól s kivált Petőfi, Vörösmarty és Aranyról értekezett szép szavakban. Az érdekes felolvasást a jelenvolt nagyszámu közönség lelkesen megtapsolta.

Dalestély. A helybeli kereskedő ifjak egylete, mely tevékenységének már is számos jelét adta, dr. Brájjer Lajos, az egyesület buzgó ifju alelnöke, kezdeményezése folytán dalestélyeket rendez a farsang folyamán, melynek elseje f. hó 23-án, vasárnap este 8 órakor tartatik a helyb. casinóban. A jóérzéssel egybeállított műsor a következő: 1. „Zengjen a dal“, férfikar. 2. Magánénekes, éneklük Jokly Zsigmond, Mangold Samu, Lewin Herman és Neumann Mór urak. 3. Schröter: „Nur du“, férfikar. 4. Kreutzer: Románca a „Granadai éji szalás“ cz. operából, éneklük Neuman Mór. 5. Marschner: „Ständchen“, férfikar. 6. Nessler: „Behüth dich Gott“, a „Säkkingeni trombitás“ cz. operából, éneklük Lewin Hermann. 7. „A völgyi róza“, magánénekes, éneklük: Jokly Zsigmond, Mangold Samu, Fröhlich István és Neumann Mór urak. — Belépti díj személyenkint 50 kr., egyleti tagoknak 30 kr., családjegy 1 frt 20 kr. A dalestélyt táncz követi.

A helybeli főgymnasium gyakorló-iskolája f. hó 30-án (vasárnap) d. e. 10 órakor kegyeletes irodalmi ünnepet rendez a főgymnasium első emeleti termében. A teljes műsort jövő heti számunkban közöljük; most csak azt jelentjük, hogy a tanuló-ifjuság e hazafias ünnepére a tisztelt szülőket s a nevelés-tanítás ügyének barátait tisztelettel meghívja az igazgatóság.

A nagy-beckereki ártézi kut elömlékatai a hét folyamán is serényen folytak. Seifert József vállalkozó jelenleg nagyobb bódét emel a kut fölött, nehogy a rossz időjárás megakadályozza a további furatást.

Sakkverseny. A városunkban rendezett sakkverseny ma ért véget. Az eredmények kihirdetése s a díjkiosztás vasárnap délután lesz a Sonnenfeld-féle kávéház helyiségében.

A tudóvész új gyógykezelése, mely az egész tudományos világot forrongáshoz hozta s Berlinbe valóságos népvándorlást indított, nálunk is élénk érdeklődést kelt. Dr. Plechl Szilárd, megyénk főorvosa, azon előterjesztéssel járult a megye törvényhatósági bizottságához, hogy a Koch-féle oltások tanulmányozása céljából Berlinbe kiküldessék; célja a tapasztalandókat a megye összes orvosaival részletesen közölni és ekként a tudóvész gyógykezelését biztosabb alappal nálunk is előmozdítani. Bizton reméljük, miszerint a bizottság ezen előterjesztést helyeselni és felkarolni fogja.

A Szeged-szöréghely csatában elesett honvédek sirján, a csata helyén, Uj-Szegeden, az ugynevezett kamarai töltés mentén, emelendő emlék-szobor felállítása végetti adakozás tárgyában a szegedi 1848-49. honvédegy-let kérvénye folytán, Torontálmegye törvényhatósági bizottsága a közjótékonyasági alaptól 100 frtot szavazott meg s egyben megyszerte gyűjtést rendelt el.

Galaczka-értekezlet. N.-Kikindán f. hó 15-én a község háza nagytermében, az alispán akadályozva lévén, Poroszkay Béla m. főügyész elnöke alatt nagyszámu érdekeltek közbenjötté mellett a „Galaczka“ szabályozása tárgyában értekezlet tartatott. Az érdekeltek nagy része kifejezte azon óhaját, hogy társulattá alakul s az érdekeltek részéről Karácsonyi László elnöke alatt Trifunác Mladen és Grubics Tivadar ügyvéd urakból álló bizottság küldetett ki, hogy a vizjogi ált. rendeletek 72. §-a értelmében a megyei alispánnál a társulattá alakulhatást kérelmezzék. Egyuttal felkértek nevezett érdekeltek urak az alapszabályok kidolgozására is.

Megegyés-árverések. Torontálmegye alispánja által elrendelt megyei ingatlanok árverése Poroszkay Béla megyei főügyész és Rigó István megyei I. aljegyző közbenjötté mellett f. hó 15-én tartatott meg Nagy-Kikindán a község házában az alábbi eredménnyel: A Rajkov Risztó-féle házát megvette Freiberger Lipót 6000 frtért. Az Ungurán Nécza-féle házát megvette Ungurán László 381 frtért. A Raczkovics-féle alapítványhoz tartozó egy-egyed urb. telket megvette Radoszavcevs Jusztina 2010 frtért. A Regauer-féle házra, ugy a karlovai határban levő réti földre árverező hiányában az árverést megtartani nem lehetett.

Nagy szerencsétlenség történt csötörtök éjjel a nagy-kikindai vasuti állomáson. Mint nekünk írják, éjfélok szivszaggató jajkiáltás riasztotta fel az állomás személyzetét. Spang András vasuti munkás tizenkét óra tájban áthaladt a vágányokon, nem ügyelve az épen arra robogó rendező mozdonyra. Vigyázatlanságáért borzasztóan meglakolt. A gép ugyanis földre rántotta s teste a következő másodperczen a kerekek alá került. Nagykesőn vette észre a mozdonyvezető a bajt s mire a gépet megállították és a szerencsétlen embert kihúzták, mindkét lába szét volt zúzva. Reggel beszállították Temesvárra, a hol a kórházban le kellett vágni mind a két lábát. Életéhez kevés a remény.

Vonatkésés. A nagy-kikinda-n.-becskereki vonat pénteken, f. hó 21-én reggel 4 órai késéssel érkezett városunkba. A késedelmet a megromlott mozdony okozta.

Rövid hírek. Osztern községben tűz ütött ki, mely a község házat, az összes irományokkal együtt elhamvasztotta. — Czechmeister Dániel hosszabb idő óta felfüggesztett n.-kikindai szolgabírói irnok. Torontálmegye közig. fegyelmi bírósága áttal vizsgálhelyeztetett.

Törvényszéki csarnok.

Jux. Mokrinban f. hó 7-én az ottani bucsu alkalmával három fiatal német legény Leitner József muzsikust orozva leütötték, azután a száját sárral teletömtek s így a magával tehetetlen embert az árokba dobták és a csizmasarokkal mind a hárman végig gázoltak rajta. Leitnert reggelfelé félhalva találták. A tetteseket a valkányi kir. csendőrség a n.-kikindai kir. járásbíróshoz bekísértették, a hol azt adták elő, hogy ők az ittas muzsikussal csak juxot akartak üzni.

Ragadós kéz. A nagy kikindai rendőrségnél panaszt tett egy paraszt, hogy Szandics Milan fiatal legény a mult hét egyik napján este bekopogtatott hozzá s bőrig ázva mende- déket kért a zord, hideg eső elől. Az egyedül

levő házigazda szívesen fogadta a jövevényt, ki édes szavaival annyira meghatotta őt, hogy még ágyát is megosztotta vele. Együtt aztán kalandjairól beszélt a fiatal ember, míg végre álomba ringatta a gazdát. A fiatal ember csak ezt várta s hamar a szegre akasztott kabátból szállásadójának 5 forint 15 krral terhelt tárczáját elemelte, azután egész nyugodtan visszafeküdt mellé. Reggel megköszönve a szállást, a szállásadónak — persze az ő saját pénzéből — még pálinkára valót is adott. A rendőrség a panasz folytán elfogta a fiatal embert s egy tolonczczal csukták össze. Itt meg a szegény öregnek 60 krrát akarta ellopni, de ez tetten érte s zajt csapott a börtönben. Alig hogy rázár- ták ismét az ajtót, jelentkezett egy másik paraszt ember, hogy ő tőle meg egy pár uj csizmát lopott el a ragadós kezű fiatal ember.

VASUTÜGYEK.

(Szab. osztrák-magyar államvasut-társaság.)

Magyar-német állatforgalom. — F. évi nov. 15-én a fenti kötelekben élő baromfiküldeményekre Orosházáról a következő németországi állomásokra lépnek életbe új mérsékelt díjtételek, ugymint: Berlin, Boroszló, Chemnitz, Drezda, Erkner, Hamburg B Lipcse. Mügehn, Niedersedlitz és Zittaura.

A viteldíjak magasságát illetőleg kívánatra a részes vasuti igazgatóságok adnak felvilágosítást.

1891. évi január hó 1-én a szab. osztr. magyar államvasut-társaság magyar vonalain a mult évi augusztus hó 1. óta beszüntetett podgyász szabadsuly ismét érvénybe lép, és a nevezett naptól fogva a magyar vonalok helyi forgalmában egy egész jegy után 25 kilogramm, egy fél jegy után pedig 12 kilogramm szabadsuly engedélyeztetik.

Podgyász tulsuly után, szállítási illeték gyanánt 10—10 kilogramm és kilométerenként 0.2 kr. és a kincstári szállítási adó valamint a bélyegilleték számíttatik.

Az erre vonatkozó határozmányok az 1889. évi augusztus hó 1-től személyek, podgyász és kutyák szállítására érvényes dijszabás III. pótlékával lép érvénybe, mely által a földijszabás 39—43 oldalán tartalmazott, podgyász szállítására vonatkozó határozmányok és illetékek, valamint a 97—128 oldalon a díjkiszámítási táblázatokban foglalt podgyász illetékek érvényen kívül helyeztetnek.

Egyesített vasuti és hajózási forgalom Baziáson való átrakodással. Díj- szabások hatályon kívül való helyezése.

— A belföldi lindau-bolgár és osztr. magyar bolgár árutorgalomban, baziási átrakodással közvetített vasuti és hajózási szállításra jelenleg érvényben álló következő dijszabások az 1891 január 1-vel hatályon kívül helyeztetnek: I. Az 1886 október hó 1-je óta érvényes kivételes dijszabások üveg, üvegáruk, cukor, vas, vasáruk, mezőgazdasági gépek, továbbá az I., II. és A. áruosztályhoz tartozó áruk számára, a cs. kir. szab. cseh északi vasut stb. Lompalanka, Nicopoli stb. bolgár állomásokkal való forgalomban Baziáson át; II. Az 1887 ápril 1-je óta érvényes kivételes dijszabások vas, vasáruk stb.,

továbbá az I., II. és A. áruosztályhoz tartozó áruk számára Lindau és Lompalanka, Nicopoli stb. bolgár állomások közötti forgalomban Baziáson át; III. Az 1881 jan. 1-je óta érvényben álló dijszabás cukor számára a szabad. osztrák-magyar államvasut-társaság stb. Semendria, Belgrád és Dubroviczával való forgalomban Baziáson át, valamint az ezen dijszabáshoz megjelent és 1882 június hó 10-ike óta érvényes I. pótlék.

Ezen dijszabások helyébe új dijszabások nem léptetnek érvénybe.

VEGYES.

A csók különböző hatása. Egy angol turista a következőkben foglalja össze erre vonatkozó tapasztalatait: Ha egy nantuckeli szilaj ifju csókot akar rabolni, a fiatal leány így szól: „Vitorlazz el, különben viharral tépem szét a fővitorlát!” — A bostoni leányok meg se mukkanak, míg meg nem csókolják, ekkor azonban felháborodnak és komoly arczczal mondják: „Ugy gondolom, szégyelli magát!” — Ha Alabamában a fiatal ember csókot lop a leánytól, ez így felel: „Azt hiszem, most rajtam a sor!” és úgy üti pofon, hogy még egy hét mulva is cseng a füle. — Ha Louisianában csókolja meg a csinos legény imádottját, ugy ez elpirul és — semmit se szól.

Kong-fu-tse hét boldogsága. Boldog az az ember, a ki mit sem ért, mert nem fogják őt félreérteni. — Boldog az az ember, a ki semmit sem hisz, mert soha sem fog csalódni. — Boldog az az ember, a kinek semmije sincs, mert soha sem fogják meg-rabolni. — Boldog az az ember, a ki semmit sem ad, mert soha sem fogják há- látlansággal jutalmazni. — Boldog az az ember, kinek nincs szüksége ügyvédre, mert soha sem fog pört elveszteni. — Boldog az az ember, a ki mindenkit ócsáról, mert soha sem fogják részrehajlással vádolni. — De a boldogok legboldogabbika az az ember, a kinek kevés az enivalója, mert soha sem fog gyomorhajban szenvedni.

Tolstoi-telepek. Már régebben emlegették az orosz lapok, hogy egész községek alakultak, melyeknek tagjai Tolstoi gróf példájára élnek. E híreket azonban megczáfolták. Ujabbban Tver tartomány visnij-vo- lodziki kerületéből egész határozottsággal jelentik, hogy ott egy kis Tolstoi-telep létezik, mely csupa intelligens emberből alakult. A tagok, tanítók és tanítónők, orvosok stb. eszményképük példájára parasztok mód- jára élnek és arczuk verejtékével folytatják a földmívelést. Az urak parasztruhában jár- nak és a hölgyek mezitláb. A kolonia feje egy gazdag földbirtokos, kinek birtokában a telep alakult.

Férjhezmehető leányok egylete alakult Lon- donban, oly czélból, hogy tagjait a szédelgő és kalandor férfiaktól megóvja. Az egye- sületnek csak 17 évesnél idősebb, 30 éves- nél fiatalabb hajadonok lehetnek tagjai. Minden tag két jegyzéket kap, egyikén a nősülhető ifjakról vannak részletes adatok, a másik — fekete — jegyzéken van a házassági szédelgők, részegesek és bigamiá- ban élők neve. Az egyesületnek már is sok tagja van.

Az ABC 26 betűjéből egy német ember számi- tása szerint 620,448,401,733,239,439,360,000 különböző változatot lehet összeállítani. Oly nagy szám ez, hogy a változatok leírására a földön jelenleg élő összes emberek munkája is csak 1000 millió év alatt volna elegendő, még abban az esetben is, ha minden ember naponként 40 oldalt írna le s minden oldalon 40 különböző változat fog- laltatnék.

G A Z D A S Á G.

A »Torontál« melléklete.

A rózsák és terebélyes fák átültetése.

A rózsák átültetésére, írja egy tapasztalt rózsakedvelő, az ősz azért legalkalmasabb, mert elültetésük után csakhamar új szivógyökereket fejlesztenek. Ezt a fejlesztést szakadatlanul tavaszig folytatják, úgy hogy amint a kikelet beköszönt, már meglehetősen be vannak gyökerezve, vidáman kezdenek hajtani, s az ember az erős egészséges hajtásokon és pompás virágokon alig veszi észre, hogy a törzseket az ősszel átültették. A tavasszal ültetett rózsatövek rendszeren néhány hétig betegesek, sülödnak, s első virágaikat épen nem lehet tökéletesnek nevezni. Akárhány gyengének látszó rózsatövet, mely a tavaszi átültetés után tönkre megy, meg lehetne menteni azzal, ha ősszel októberben vagy november elején átültetnék. Sok évi tapasztalásból állíthatom, folytatja kertészünk, hogy a kinek nehéz, agyagos nedves talajban kell rózsáit nevelni és ápolni, az leghelyesebben cselekszik, ha azokat minél előbb átülteti. Ilyen talajba már szeptemberben is át lehet ültetni a rózsákat, úgy hogy november hó végeig már be legyen az átültetés fejezve. — A novemberi és decemberi átültetések szintén sikerülnek ugyan, de rendszeren még sem olyan jól, mint a koriai; ellenben homokos talajba nagyon előrehaladott évszakban is, jó sikerrel ültethetjük a rózsákat. Magától értetődik, hogy az ősszel átültetett rózsákat annak idején a téli fagy ellen védeni kell, aminek különböző módjai vannak, melyek közt legközségesebb az, mely szerint a törzseket lehajlítjuk, koronájukat és törzsüket földdel betakarjuk. Minthogy a frissen átültetett és kellően még be nem gyökeresedett növényeket a fagy könnyebben tönkre teszi, mint azokat, melyek hosszabb idő óta ugyanazon előbbi helyen állnak, azért ez elültetéseket sokkal nagyobb gondtal kell betakarni mint az utóbbiakat. Legczélszerűbb, ha arra a helyre, a hol a rózsafácaska a föld alatt téli álmát aludni fogja, fenyőfarózsát terítünk. Az alacsony rózsákat rendszeren mindjárt az átültetés alkalmával be szokták takarni földdel s a tea-, finom nöisettes és polyantha rózsákra azonkívül még fenyőrózsát is szoktak takarni.

Azt, hogy nagy szelek, viharok és árvizek gyakran a legnagyobb és legszébb fákat is ledöntik s kiforgatják helyükről, a hol évtizedeken át álltak, igen gyakran tapasztaljuk, de az sem tartozik a legkritikább esetek közé, hogy nagy fákat, s melyeket elpusztítani nem szeretnénk, helyükről építés vagy a helynek más célra való felhasználása miatt el kell távolítanunk. Különben ha új kertet szántunk be, vagy ha udvarunkra a ház elé stb. fákat ültetünk, azt azért tesszük, hogy árnyékában minél előbb hűsölhessünk, nem pedig 10—15 év múlva. Már pedig ennyi ideig is kell várunk, ha kis fákat, esetleg nehezen növéket, ültetünk. Ilyen esetben legczélszerűbb,

ha azonnal lehetőleg nagy fákat ültetünk, a mi kellő ügyesség és vigyázat mellett rendszeren jól szokott sikerülni. Egy kertész, a kinek több évvel ezelőtt számos nagy fát kellett átültetnie, ez eljárásról és az eredményről a következőket írja: Magától értetik, hogy az illető fákat megfelelő időben és nagyon vigyázva kell átültetni, s dicsékvés nélkül mondhatom, hogy a harmincz nagy fa közül, melyeket átültettem, egyetlen egy sem pusztult el. Hanem valamennyi igen szépen folytatta fejlődését. A fákat februárban ültettem át, de a szükséges előkészületeket már januárban megtettem, midőn a talaj nem volt keményre fagyva. A törzs körül, ettől mintegy 60—70 czm. távolságban mintegy 60 czmeter mély és 30 czm. széles árkot ásattam. A vastag gyökereket, melyek ebbe az árokba estek, keresztül fűrészeltem, a vékonyakat egyszerűen keresztül vágattam, s valamennyi éles késsel simára vágattam. Erre az árkokat harasztal és szalmás istálló trágyával töltöttem meg. Az új kertbe, a nov. a fákat át kellett ültetnem, a gödröket már ősszel kiásattam, de januárban újra betemettem, harasztal és istálló trágyával betakarítottam, hogy a fagy behatolhasson, hogy fagyos időben is könnyen bánhassak a bennök levő földdel. Februárban fagyott. Midőn a fák gyökereinek földtömege jól össze volt fagyva, akkor a fák gyökere körül ázott árkokból a trágyát és harasztot ismét kihányták vagyis az árkokat felnyitották. A talaj fagymentes maradt a takaró alatt, úgy hogy a fákat ásókkal földestül kiemelhetjük s új helyükre vihettük. Itt a laza talajt jól megöntöztük. Legtöbb bajunk egy körülbelül 30 czm. átmérőjű körtefával, a Beurré gris diété-vel volt, de azért ez sem selyette meg az átültetést, hanem éppen úgy fejlődött, s ezen is épen úgy termett már a következő évben gyümölcs, mint a többiek. Ha az előkészülettel nem kell sietni, úgy igen czélszerű, ha a fa törzse körül már ősszel vagy télen kiásott árkot televénydus földdel töltjük meg. Ebben a megkurtított gyökerek új szivó gyökereket eresztenek nagy számban, melyek a fának új helyén való tovább fejlődését nagy mértékben előmozdítják és biztosítják. — Magától értetik, hogy ebben az esetben a kiemeléskor arra is vigyázni kell, hogy ezeket a gyenge szivó gyökereket meg ne rongáljuk.

KÜLÖNFÉLÉK.

A dohánybevéltás Torontálvármegye területén: a n.-becskereki beváltási hivatalnál 1890 december 15-től 1891 január 23-ig, — a zombolyai beváltási hivatalnál 1891 január 2-től jan. 30-ig, — a csókai beváltási hivatalnál 1891 január 2-től jan. 26-ig fog eszközöltetni.

Burgonya besavanyítása. Az idén általános a panasz, hogy a burgonya közt nagyon sok beteg gumó van, a mit a fejlődés, de különösen szedés idejében uralkodott esőzé-

seknek lehet tulajdonítani. A beteg burgonyát azonban nem kell eldobni, mert van arra mód, hogy konzerválhassuk és felhasználhassuk. Ez a besavanyítás. Az eljárás egyszerű. A beteg burgonyát mossuk meg jól, tisztítsuk le róla a homokot, port és rothadt részeket, s aztán hányjuk verembe s aprítsuk és gyömszöljük ásóval jól össze benne. A begyömösztült tömeget sózzuk meg (100 mm. burgonyára 1 mm. marhasót hintve), ezután terítsük 1 m. magasán földet. Az így besavanyított burgonya sokáig eláll s az állatok szívesen eszik. Egy darab marhának 15 kilót adhatunk belőle naponkint. Sertések csak úgy ehetik meg, ha előbb megfőzik nekik.

Friss szőlő konzerválása parafaporban. A de Jardin szerint a teljesen érett és egészséges szőlőből mindenekelőtt a romlott szemeket kell ollóval kivágni; az így kitisztított fűrtöket kis hordókba parafaporra rakják. Egy-egy szőlőrétegre ismét ilyen port hintenek úgy, hogy egészen elfődjék s a közőket is kitöltse, úgy hogy a szőlőszemek egymást nem horzsolhatják. Az így konzervált szőlő egész évig friss marad. A parafaport könnyen le lehet róla rázni.

Hogy lehet télen a káposztát legjobban eltartani?

A káposzta egyik legnélkülözhetetlenebb főzeléke minden háztartásnak s nincs is falusi kert, melyben termelésével többé-kevésbé kiterjedt módon ne foglalkoznának. Számos alakbani elkészítési módja lehetséges teszi, hogy különböző alakban, akár minden nap is szerepeljen az asztalon. S éppen ebből az okból kifolyólag eltartási módja is különböző, majd gyalultan, majd fejlesen savanyítottat be, de sőt nyersen is pinczébe eltartatik. S különösen ez utóbbi alakbani eltartása azért igen kedvelt, mert sokan a nyers káposztából készült káposzta salátának előnyt adnak a savanyított káposztával szemben. Amde a nyers káposztát eltartani nem könnyű dolog, mert könnyen megrothad, különösen abban az esetben, ha a pince — bár kis mérvben is — nedves. A nedves vagy nyirkos pinczébe káposztát eltartani egyáltalában nem érdemes, mert az idő előtt elrothadni fog. A rothadást különben az a körülmény is elősegíti, hogy különösen abban az esetben, ha az aratás, mind ez idén is, nyirkos vagy esős időben végeztetik, a levelek közé nedvesség veszi be magát s az cseppek alakjában gyülik meg a levelek alján, honnan azért nem távolíthatik el, mert a káposztafejek rendszeren gyökerekkel, illetőleg torzsájukkal lefelé helyzetnek el. E bajt tehát elkerülendő, ha száraz pince áll rendelkezésünkre, a káposzta fejeket torzsájukkal felfelé helyezzük el, hogy így leveleik közül a nedvesség kiszivároghasson. Ha az így fektetett káposzta fejeket, deszkára vagy száraz homokra tesszük el, úgy csaknem egész télen át megtartják friss üde voltukat s rothadástól mentek maradnak. Természetes, hogy elhelyezés előtt, a külső, netalán megrothadt levelektől a leg gondosabban meg kell tisztogatni s nyersen való eltartásra a legépebb fejeket kiválasztani. Ott, a hol száraz pince rendelkezésre nem áll, czélszerűnek mutatkozik a káposztát a szabadban, vermekben eltartani. Némely vidéken már régi idők óta szokásos a káposztát ily módon eltartani s ott ez eltartási módot igen dicsérik, érdemes volna tehát azzal kísérletet tenni. Vermeket 50—60 cm. mélyre és tetszés szerinti hosszúra ássák. Ha a verem alapja száraz, úgy a káposzta fejeket torzsával felfelé egyenesen a földre rakják, ha ellenben a talaj nedves, akkor a fenékre egy réteg szalma, vagy száraz falevél hintendő, nehogy a káposztafejek közvedlenül a nedves földdel érintkezzenek. A tele rakott verem, vékony réteg földdel vagy még jobb, ha falevéllel takartatik be, a mely közül télen, erős fagy esetén is könnyen lehet kiszedni a káposzta

fejeket. A felső réteget erősebb fagy esetén annyira kell vastagítani, hogy az a káposztáknak kellő védelmet nyújtson. Ez eljárásnál földolag, hogy a bevermelés alkalmával száraz idő járjon.

A hagyma csirázásának megakadályozása. A télire való vagy ültetésre szánt hagyma kicirázását igen könnyen megakadályozhatjuk, ha a földből kiszedve, száraz időben a napon, esős, borult időben a kemenczén jól megsikkasztjuk s egyenkint (nem pedig koszoruba tonva) tiszta, száraz szekrénybe rakjuk. A szekrénynek szintén száraz kamrában kell állnia, hogy a hagymák télen ne rothadjanak. Ily módon a hagyma egy évig nem csirázik ki.

Mit tegyünk, hogy tyúkjaink télen is tojjanak? E kérdésre egy amerikai gazda a következő feleletet adja: Nem akarja mondani, hogy az a gazdasszony, ki tyúkjait télen át az istálló szögleténél levő létrán engedi éjszakai s nem ad nekik egyebet, mint a mit a sertés vályunál felszedhetnek, nem kap télen is egy pár tojást. De tény az, hogy a gazdaságokban novembertől májusig a tojás igen ritka. Meleg menhelylél és kellő táplálék ellátott tyúkok az őszelel kezdett tojást a télen sem hagyják félbe. Ez főképen az etetéstől függ. A tyúkok eledelére többnyire kukorica szokott lenni, minthogy ez legolcsóbb és legkényelmesebb, azonban bár sok zsirt adván, az állatokat melegen tartja is, fehérjében és phosphorsavas sókban igen szegény. A tyúkoknak különböző magvakat és zöldséget kell adni télen is, s legjobb, ha a magvakat főzött, meleg dara alakjában kaphatják naponta. A legtöbb gazdaságban van felesleges tej, mely a tojó tyúkoknak szintén igen jót tesz. Használható a főtt burgonya és répa is összetörve és kukoricadarával keverve. A tyúkok különösen kedvelői a káposztának és répának fejlődésük bármily fokán, s nyersen is minden nap szivesen megeszik, ha kaphatják. Amerikai tyúktenyésztők a káposztát által oly szép eredményt értek el a tojó tyúkoknál, hogy sokan tyúkjait számára külön raknak el káposztát. A hentesek és meszarosoknál kapható hushulladékok megbecsülhetlen anyagot szolgáltatnak a tojáskészítéshez, és a mi fő, mindenütt csekély áron megszerezhetők. A tyúk tulajdonképpen nem egyéb, mind egy tojáskészítő gép, melyet ha tőle sok készítményt várunk, bőven el

kell látni a szükséges nyers anyaggal. Bő és tojáskészítést előmozdító táplálék mellett a tyúkok télen át is elég tojást szolgáltatnak, mikor pedig a tojás ára legnagyobb szokott lenni.

A petroleum mint rovarirtó szernek káros hatása. Ujabban a petroleumot mindenféle bajok gyógyítására használják, a többi közt az állatokon és növényeken élő rovarok ellen is. Már nem egyszer tapasztalják azonban, hogy a petroleum ilyen szernek használva, nem csak használhat, hanem árt is. Ime két példa erre, mely n m régen történt. Egy vadásznak igen értékes kutyája volt, melyet petroleummal akart a bolhákól megszabadítani. Jól bekente hát vele a kutya nyakát és a derekát. A szegény állatnak azonnal elmúlt minden étvágya, egész este reszketett, iszonyu fájdalmi voltak s nyolcz napi kínlás után megdöglött. Még nagyobb kára volt a petroleumnak ily célra való használatából egy gazdának, aki 19 tehenet dörzsölt be vele, melyek közül 2 néhány nap mulva megdöglött s a többi is csak nagy nehezen tudták megmenteni.

Felelős szerkesztő: Lauka Gusztáv.
Főmunkatárs: Kp. Kovács László.

H i r d e t é s e k.

45.101. sz. 1890. Torontál. alispánjától.

Pályázat.

Nagy-Becskerek rendezett tanácsu város általános tisztújítása a folyó év végén lévén megtartandó, az ez alkalommal választás alá kerülő alábbi állásokra ezennel pályázat hirdetik.

A pályázati kérvényeket az 1886. évi XXII. t. cikk 74. stb. §-ai szerint megkívánt képesítést igazoló mellékletekkel el látva folyó 1890. évi december hó 15-én déli 12 óráig alant írott alispánnál kell benyújtani. Felemlített itten, hogy a város lakosságának nyelve a magyar, a német, a szerb és tót és így kívánatos, hogy ezen nyelveknek esetleges ismerete a pályázati kérvényben igazoltassék.

Választás alá kerülnek:

Hat évre.

1. Egy polgármester, évi fizetés 1700 frt, 300 lakbér (kép. 1883. évi I. t. cz. 5. §).
  2. Két tanácsnok, évi fizetés egyenként 1000 frt.
  3. Egy pénztárnok, évi fizetése 1000 frt, (2000 biztosíték).
  4. Egy számvevő, évi fizetés 1200 forint, (1200 frt biztosíték).
  5. Egy mérnök, évi fizetés 1000 frt és 150 frt irodaátalány (kép. 1883. évi I. t. cz. 10. §).
  6. Egy ügyész, évi fizetése 600 frt (kép. 1883. évi I. t. cz. 5. § VIII.).
  7. Egy közgyám, évi fizetés 800 frt.
  8. Egy pénztári ellenőr, évi fizetés 900 frt (1800 frt biztosíték).
  9. Egy levéltárnok, évi 600 frt fizetés.
- Élethossziglan.
10. Egy rendőrkapitány, évi 1000 frt fizetés, 500 frt lótartási átalány. (Főispáni ki nevezés alá kerül).
  11. Egy első pénztári számtiszt, évi fizetés 800 frt (1600 frt biztosíték).
  12. Egy adóügyi előadó, évi fizetés 800 frt (800 frt biztosíték).
  13. Egy rendőrbiztos, évi fizetés 800 frt.
  14. Egy iktató, évi fizetés 600 frt.
  15. Egy kiadó, évi fizetés 600 frt.
  16. Egy városgazda, évi fizetés 800 frt.
  17. Egy kórházgondnok, évi fizetés 500 frt.
  18. Kilencz irnok, egyenként évi fiz. 500 frt.
  19. Két számvevői, hivataliszt évi fizetés egyenként 600 frt (egyenként 600 frt biztosíték).
  20. Egy szülész, évi fizetés 120 frt (kép. 1876. évi XIV. t. cz. §).
  21. Egy állatorvos, évi fizetés 360 frt (kép. 1888. évi VII. t. cz. 117. és 118. §).
  22. Egy cselédbiztos, évi fizetés 550 frt.
- Nagy-Becskerek, 1890. évi nov. 19-én.
(403-3.1) Rónay, kir. tanácsos, alispán.

Pályázati hirdetmény.

A Györgyháza községi segéd-szülész női állásnak választás utjáni betöltésére a határidő. Györgyháza község házában f. é. december hó 15-ének d. e. 9 órájára tüzetik ki.

Ezen szülész női állásnak 24 forint évi fizetés és a szülési eseteknél a községben eddig is fizetni szokott külön jutalék van egybekötve.

Pályázni kívánók köllőleg felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 15-ik napjáig alulirt község elöljáróságánál beadhatják. (398-1.1)

Györgyháza, 1890 október 27. — Biró Konrád, községi bíró.

1540. szám tkv. 1890. (402-1.1)

Árverési hirdetmény.

A perlaszi kir. jbiróság mint tlkvi hatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a kishirtokosok országos földhitelezetete vhajtatonak, Kolarov György és Lyuba botosi lakosok vhajtást szenvedettek elleni 12 frt 26 kr. tőkekövetelés, ennek 1889 február hó 1-től járó 6 százalék kamatai, 1 százalék bírság fejében 12 kr., hátralékos 35 kr., 4 frt 50 kr. perbeli 13 forint 95 kr. megállapított jelenlegi és még felmerülendő költségeknek kielégítése végett 1890. évi december hó 4. napjának, d. e. 10 órakor, Bótos község házában az ezen kir. jbiróság területén fekvő, Bótos községe 1163. számú tlkvb. foglalt következő ingatlanok: 79. hr. sz. a. 2 hold I. oszt. és 2 hold II. oszt. szántó, valamint 28. hr. sz. a. 2 hold 800 négyszögöl I. o. kaszáló 1246 frt ezennel megállapított kikiáltási ár mellett el fog árvereztetni, ekkorán magasabb ígért hiányában a kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

A venni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10 százalékát készpénzben vagy ovadékképesnek nyilvántartott értékpapirokban bánatpénzül letenni.

A kir. járásbiróság tlkönyvi osztálya Perlaszon 1890 aug. 16. Sárdi, kir. jbiró.

684. sz. bvk. 1890.

(401-1.1)

Árverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, miszerint a tekintetes fumei kir. törvényszéknek 1890. évi 6245. számú végzésével megkeresett tek. nagybecskereki kir. járásbiróságnak 1890. évi 9846. sz. alatt kelt végzése folytán a fumei hitelbank részére, Lengyel Sándor n. becskerek lakosnál 220 forint 32 kr. és jár. iránti kielégítési végrehajtás utján 1890. évi október 21-én lefoglalt 1068 frt 50 kr. becsült bolti állványok és cikkekkel álló ingóknak alperes üzletében N. Becskereken bírói árverésen készpénz fizetése mellett leendő eladatása 1890. évi december 12-ik napjának délelőtti 10 órára tüzetett ki a 10298. 1890. sz. végzés alapján.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, úgy az esetben is, ha elsőbbségök bérelti vagy haszonbérelti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kitüntetve nincs — miszerint az 1881. évi LX. t. cz. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéseig alólirtohoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsék be annál is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolván, igénylők a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Nagy-Becskerek, 1890. évi november hó 18-ik napján. — Kiss István, kir. bir. végrehajtó.

Legfinomabb
Esonflerélpapír
Adria

ÁRA:
DOBOZONKÉNT 1 FT.

RIGLER JÓZSEF EDE

levélborítók és papírnemű-gyár

BUDAPEST.

Kapható minden papírüzletben.

Nagy-Becskereken:

Pleitz Per. Fál

könyv-, mű-, zenemű-, papír-
és írószer-kereskedésében
Hunya diutca 10.

9410. szám kig. 1890. (387—3 3)

Pályázati hirdetés.

Torontálmegye t. kanizsai járáshoz tartozó Szob-Keresztur községben ujonnan rendszeresített, segédjegyzői állás választás útján leendő betöltésére határnapul f. 1890. évi december hó 3-án, Szerb-Keresztur községhezához kitűzetik.

A segédjegyzői állással 500 frt évi fizetés és 100 frt lakbér élvezete van egybekötve, s a pályázni kívánók kelően okmányolt kérvényeiket a választást megelőző nap déli 12 óráig hozzámm benyújthatják.

Török-Kanizsa, 1890. nov. 5-én. — Főszbiró hiv. távol: Grób, szolgabiró.

9537. szám kig. 1890. (392 3.2)

Pályázat.

A torontálmegye t. kanizsai járásba kebelezt Szőregh községben egy 400 forint évi fizetéssel rendszeresített irnoki állásnak választás útján leendő betöltésére ezennel pályázat nyitattik s a választás megejtésére határnapul 1890. december 8. napja Szőregh községhezához tűzetik ki.

A megválasztandó irnok az irodai teendőknél kívül a végrehajtási teendőket is külön díjazás nélkül végezni tartozik s feltétlenül kikötöttik, hogy a szerb nyelvet legalább szóban bírja.

Pályázni kívánók végzett tanulmányaik és eddigi alkalmazásukról szóló bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket a választást megelőző nap déli 12 óráig námm beadhatják.

T.-Kanizsa, 1890. nov. 6. Főszbiró hiv. távol: Grób, szolgabiró.

3368. sz. 1890. (399—1.1)

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött vhajtó az 1881. évi LX. tetz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a perlaszi kir. járásbiróság 2073.-90. sz. végzése által Fried W. nagy-beckereki cég javára Kapunacz János idvori lakos ellen 165 frt tőke, ennek 1889. évi június hó 19-ik napjától számítandó 6 százalékos kamatai és eddig összesen 69 frt 86 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 350 frtra becsült 50 mm. buzából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 3368.-90. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Idvor községhezánál leendő eszközlésére 1890. évi november 27. napján, d. e. 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. tetz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. tetzikk 108. § ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Perlaszon, 1890. évi nov. 10. én. — Engel Zsigmond, kir. bir. vhajtó.

9986. szám tkvi 1890. (400—1.1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagy-beckereki kir. tvszék mint tlkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bain Milos t.-becsei lakos végrehajtónak Nesztorov Laza aracsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 300 forint tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a n-beckereki kir. tvszék kerületében levő, Aracs községi 1598. számú tlkönyvben 3392., 3584., 3907. és 4933. hr. sz. 3 hold 1000 □-ölnyi rezervát föld két-harmadrésze a kir. kincstár által bejelentett tulajdoni igény sérelme nélkül 378 forint kikiáltási árban 1890. évi november hó 29-ik napján délelőtt 10 órakor Aracs községhezánál megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni.

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az ár-

verésre kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árnak 10 százalékát, vagyis 37 forint 80 krt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényezikk 42. § ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyi ministeri rendelet 8-ik § ában jelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881: LX. tetz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatali órák alatt ezen kir. tvszék tlkvi irattárában és Aracs községhezánál megtekinthetők.

Kelt a nagy-beckereki kir. tvszék tlkvi hatóságánál, 1890. aug. hó 11-én. — Kiss Sándor, egyes biró.

MARIACZELLI Gyomorsepek

készítve BRADY C. védangyalhoz címzett gyógyszerárban Kremserben (Morvaország).
Ellenért kitűnősegi, gyomorerősítő és elevenítő hatású gyógyszer emésztési zavarok esetében. Csak a mellékelt védőjeggyel és aláírással ellátott készítmény valódi.
Egy üveg ára 40 kr., nagy üveg (kétszeres) 70 kr.
Az alkotó részek nyilvánosságra vannak hozva.
Gyógyszertárakba is kapható.

HIRDETÉSEK

e lap kiadóhivatalában

Hunyady-utca 10. szám a.

felvételnek.

Tumo Lajos

kovácsmester és kocsigyártó

Nagy-Becskereken

Váraljai utca, Dr. Stassik Fer.-féle házban

ajánlja a szabadalmazott

Leonhardt-féle éles téli patkó-sarkokat

igen jutányos áron.

Ezen patkó sarkok czélszerűségük és tartósságuknál fogva felülmulják valamennyi másnemű patkó-sarkokat. — Különösen alkalmasak most a téli időben jeges göröngyös és csúszamlós utakon, mert a ló biztosan jár velük és ki nem csuszhat.

(404—2.1)

Ezenfelül elvállal mindennemű nyerges-kocsik és -szánkók készítését.

Ő CSÁSZARI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSEGÉNEK

1890. április 12. én kelt legfelső elhatározása folytán ezennel megindítatik a

XV. magy. kir. államsorsjáték,

melynek tiszta jövedelme a „Fehér kereszt” egyesület, a budapesti szünidei gyermektelep egyesület, a „Mária-Dorottya” egyesület, a nagy-bányai jótékony nőegylet, a székelyföldi iparmuzeum, az országos községi és körjegyzők árva-háza, a borsodmegyei nőegylet miskolci árva-háza, a vagyontalan hivatalnokok özvegyei és árvái részére alakítandó alap, a magyar hírlapírók nyugdíjintézete és végre a zágrábi országos siketnéma intézet javára fog fordítottani.

E sorsjáték összes, 6767-ben megállapított nyereségei az alább következő játékterv szerint **160.000 forintra ragnak, és pedig:**

1 főnyeremény . . .	60,000	frttal	} adó- mentes ma- gyarországi földtelher- ment sítési kötvényben.	} 200 nyeresem egyenk. 50 frttal 10.000 frt	} készpénz- ben.
1 nyeresemény . . .	10 000	"			
5 nyeres. egyenk. 1000	frttal, 5000	frt			
10 " " " 500	" " 5000	"			
50 " " " 100	" " 5000	"			

A húzás visszavonhatlanul 1890. évi december hó 16-án történik

Egy sorsjegy, ára 2 frttal o. é. van megállapítva. (390—3.2)

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten, (Pest, fővámház, félemelet) hova a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre előre beküldendő; valamennyi lotto-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi „Mercur”-nál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyárusító közegnél.

Budapest, 1890. október 1. én.

Magyar kir. lottóigazgatóság.

Nyomatott a kiadó Pleitz Fer. Pálnál Nagy-Becskereken.

HIVATALOS MELLÉKLETE

Nagy-Beeskerek, 1890. évi november hó 23-án.

Torontálvármegye alispánjától.

42783. szám 1890.

Hirdetmény az 1890., 1891. és 1892. évekre megállapított dohánybeváltási árak tárgyában.

Meghirdetjük oly megjegyzéssel, hogy a dohánytermelő községek a m. kir. dohánybeváltó hivatalok által láttatnak el a szükséges hirdetményekkel.

Nagy-Beeskerek, 1890. nov. 4.

Alispán hiv. távol:

Daniel, m. főjegyző.

1890. év 11896.-I. szám. Hirdetmény a magyar korona országaiban a dohányjövődék részére termelendő s beszállítandó dohánylevelekért 1890., 1891. és 1892. évre megállapított beváltási árak iránt. I. A m. kir. pénzügyministerium 1890. aug. 26. án kelt magas elhatározása alapján ezenel közzétételnek azon árak, melyek a kincstár számára 1890., 1891. és 1892. évben engedély mellett természetett nyers dohánylevelekért az anyagnak átvételekor a termelőknek fizetendő fognak.

2. A dohánynak azon helységtől, melynek határában természetett, a beváltási raktárba való szállításáért, a termelőnek fuvarpótlék címén fizetetik, és pedig:

a) 7 és fél kilométernél nagyobb, de 38 kilométernél kisebb távolságnál 1 kr.;

b) 38, vagy több kilométer távolságnál 1 és két-tized krajczár, minden tiszta sulyu 100 kilogramm dohánylevél s minden egyes kilométer után;

7 és fél kilométernél kisebb távolság után fuvarpótlék nem jár.

3. A beváltás kezdete és vége minden egyes körzetre nézve, tekintettel a dohánylevelek beszáradásának előrehaladottságára, külön fog meghatározatni és közzéírni tételni.

4. A beváltandó dohánylevelek fajainak megítélésére és minőségük szerinti osztályozására nézve zsinórmértékül következő szabályok szolgálnak:

5. Szivarboríték-leveleknek csak azon sérületlen levelek minősítvők, melyek szivarokhoz borítéklevélül használhatók.

Az ily levelek legyenek kellő módon szárítva, szívósak és finomak, továbbá egy színűek, vékony erekkel, tökéletesen érettek és jól égők.

6. A szivarboríték-levelek első osztályába soroztatnak a legfinomabb vékonyerű anyalevelek, melyek tekintélyes és egyenlő nagysággal, kitűnő szívóssággal, élénk égéssel, szép és egyenlő színezettel bírnak és legalább 50 százalék finom borítékot szolgáltatnak.

7. A második osztályba azon anyalevelek soroztatnak, melyek finomságra, szívósságra, égésre és színre nézve az I. osztályt megközelítik, azonban csak 40 százalék finom borítékot ígérnek.

8. A harmadik osztályba azon jó égésű és tiszta színű anyalevelek soroztatnak, melyek legalább 35 százalék finom és közönséges borítékot adnak, ha a levelek többi része mint szivarburok teljesen használható.

9. Közönséges levelek alatt azok értetnek, melyek szivargyártásra és azonkívül közönséges bagó, pipadohány és burnót készítésére alkalmasak.

10. A közönséges levelek válogatott a) osztályába tartoznak azon szép, jó és egyenlő színű, teljesen érett, sérületlen, jó égésű, nagy anyalevelek, melyek kevesebb szivarborítékot szolgáltatnak, mint a szivarboríték-levelek III. osztályától követeltek, mindazonáltal jelesebb szivarburok-levél minőségével bírnak, ha egészen tisztán csomózzák.

11. A közönséges levelek válogatott b) osztályába tartoznak azon szép, jó és egyenlő színű teljesen érett, sérületlen, nagy, egészen

tisztán csomózott anyalevelek, melyek jelesebb bagó és fon- vagy nehéz burnót-levél minőségével bírnak, vagy megbízhatlan és egészen folytan nem sorozhatók a válogatott a) osztályba.

12. A közönséges levelek első osztályába tartoznak mindazon egészséges, érett, sérületlen, meglehetősen nagyságu anyalevelek, melyek jó pipadohánynak, szivarburok-levélnek és szivarbélnek vagy jó burnót-anyagnak használhatók.

13. A közönséges levelek második osztályába tartoznak a kisebb, sérületlen és a kissé szel- és jégverte nagyobb anyalevelek, valamint a nagyobb sérületlen hegylevelek és a tiszta, száraz, jobb minőségű homok-
levelek.

14. A közönséges levelek harmadik osztályába tartoznak a visszatetsző színű, de egészséges, a nagyobb mérvben jégvert vagy szakadozott anyalevelek; továbbá a csekélyebb minőségű hegy- és csekélyebb minőségű homok-
levelek.

15. Finom és középfinom kerti levelek alatt olyanok értetnek, melyek jó illat, finomság és világos szín által tűnnek ki és finom dohánygyártmányok előállítására alkalmasak.

16. A finom és középfinom kerti levelek első osztályába soroztatnak a legtartalomdusabb, egyenlő színű, finom, világos-sárga vagy arany-sárga, teljesen hibátlan, érett és sérületlen anyalevelek.

17. A második osztályba tartoznak a színben kevésbé egyenlő, sárga-vöröses vagy világos-barna színezetű, finom, teljesen érett, sérületlen anyalevelek, továbbá a cs k jelentéktelenül szakadozott anyalevelek, melyek az első osztály minden egyéb tulajdonságai-
val bírnak, végre a szép színű, hegy- és nagyobb meg nem rongált, szép világos színű homok-
levelek.

18. A harmadik osztályba tartoznak minden egyéb egészséges és érett levelek, a mennyiben egészben véve még jó pipadohány-
alkalmatosak.

19. Muskatál gyanánt a debreczeni dohánytermelési körzetekből származó azon dohány-
levelek fognak átvételni, melyek fehér vagy vörös virágu muskatál palántákból nyertek és jó illatuk által kitűnnek, ha azonkívül jól sikerültek és gondos kezelésben részesültek.

Besoroztatnak:

az első osztályba a legtartalomdusabb, szép színű, teljesen hibátlan érett és sérületlen anyalevelek, melyek legfinomabb pipadohány előállítására alkalmasak;

a második osztályba a tartalomdus, jó színű, érett, de kissé sérült anyalevelek és a jobb minőségű tiszta száraz homok-
levelek, a mennyiben finom pipadohánygyártásra alkalmasak;

a harmadik osztályba minden egyéb egészséges és érett levelek, a mennyiben egészben véve jó pipadohány-
alkalmatosak.

20. A kapadohány-
leveleknél besoroztatnak: az első osztályba a tekintélyes, sérületlen, teljesen érett, egészséges, szép színű és nagy anyalevelek;

a második osztályba a kevésbé nagy, jelentéktelenül sérült érett, egészséges, jó színű anyalevelek;

a harmadik osztályba a szakadozott, érett, egészséges, de színben hiányos anyalevelek, a homok- és hegy-
levelek.

21. Kihányás gyanánt átvételnek: a jég által tönkre tett levelek, a kényszer érett, szívógegett, (füledt) kocsány rothadt, de száraz levelek, a kissé fehérlő, fehér penészszel lepett, végre oly érett levelek, melyek a fagytól érintvők, de nem fekete, hanem vöröses színűek és még közönséges pipadohány-
alkalmatosak.

22. Az előző osztályozási határozatokban

csak törzslevelekről van szó, melyek simított és csomózott állapotban szár nélkül beszállítandók.

Ha szárazakkal bíró levelek szállítatnak be, a száraz mérlegezés előtt a termelők költségére levágnak, a levágott szárazakért pedig semminemű kárpótás nem adatik.

23. A kacs csak engedély mellett szedhető és minden dohánynemnél simítatlanul szolgáltatható be, azonban szárt vagy farészeket tartalmaznia nem szabad, érettnék és gyártásra alkalmasnak kell lennie, ellenkező esetben azon elbánás alá esik, mint a haszonvehetetlen anyag.

24. A csomózatlan levél, melyhez a levélrészek (morzsalék) is számíthatnak, tisztán és szár nélkül szállítandó; tisztátlan vagy szárral ellátott morzsalék mint haszonvehetetlen megsemmisítetik.

Zsinórra fűzött hasznavehető levelek csak mint morzsalék vétetnek át, ha pedig ily levelek farészekkel szállítatnak, akkor csak a morzsalék fele árán váltatnak be.

26. Sarju csak engedély mellett nevelhető és szedhető. Érett sarju, minőségének megfelelőleg vétetik át, ha az anyalevelek tulajdonságaival és nagyságával bír, az anyalevelek módjára nyer osztályozást, azonban a közönséges levelek második osztályánál magasabb osztályba sorozni nem szabad.

27. Minden egyes csomónak csak ugyanazon fajú és osztályú leveleket kell tartalmaznia.

Oly csomók, melyekben különféle osztályú levelek fordulnak elő, beváltandók:

a) ha az nagyobb részben jobb minőségű levelekből áll, egy osztályival lejjebb, mint azon osztály, a melybe a jobb minőségű levelek különben tartoznának;

b) ha a jobb minőségű levelek mennyisége egyenlő a kevésbé jó minőségű levelekkel vagy ez utóbbiaknál kisebb, azon osztályba, a melybe a kevésbé jó minőségű levelek tartoznak;

c) azon csomók, a melyekben kacs fordul elő, minden esetben csak mint kacs veendőek át;

d) azon csomók, melyek kötése alatt morzsalék bevegnyitve taláztatik, a morzsalékra szabott ár mellett vétetnek át;

e) azon csomók, melyek közé idegen tárgyak, mint föld, homok, hamu stb. kevertetik, megsemmisítetnek.

28. Tökéletlenül szárított bármely fajú levelek minőségük szerint kisebb osztályba soroztatnak, mint a melybe megfelelőleg szárított állapotban tartoznának.

Ugyanaz áll a nedvesített levelekre nézve is azon hozzáadással, hogy ezek, mert leg-
jobb esetben csak közönséges vágni való anyagot szolgáltatnak, mint szivarboríték, válogatott és közönséges I. osztályú levelek nem osztályozhatók.

Mindkét esetben, azonkívül még a tul-
nedvességnek és az ennek folytán előre látható megromlásnak megfelelő aránylagos súly hozatik levonásba.

29. Egészen haszonvehetetlen dohány-
levelek és levélrészek megsemmisítetnek.

Az egészen haszonvehetetlenekhez tartoznak: az egészen éretlen, feketére fagyott, rothadt, egyáltalában minden a gyártásra nem alkalmas levelek és a tisztátlan hulladék.

Ha egy csomóban vagy bálban haszon-
vehetetlen anyag fordul elő, akkor az a termelő költségére kiválasztandó és az anyag sulyából levonandó.

30. A csomók dohánynyal, spárgával vagy kukoriceza-szalmával kötendőek.

I. Szivarboríték-
levelek:

1. Mindennemű szivarboríték-
levelek: I. o. 52 frt, II. o. 44 frt, III. o. 38 frt.

Az összes szivarboríték-
levelek csomónként veendőek át.

II. Közönséges levelek:

2. a) tiszai, b) szegedi, c) debreczeni, d) szuloki, e) közönséges kerti levelek: válogatott a) 32 frt, b) 30 frt, I. osztályu 24 frt 50 kr., II. o. 18 frt 50 kr., III. 13 frt.

A közönséges levelek válogatott osztályába tartozó levelek a finom és középfinom kerti, a csetneki muskatál és a többi muskatálylevelek I. osztályába sorozandó anyag csomónkénti átvétele csak akkor eszközölendő, ha keverten csomózva vagy bálozva kerülven átadáshoz, a termelő a lejjebb osztályozás ellen felszólalván, a csomónkénti átvételt maga kéri.

3. Burnót-levelek a tolnai dohánybevaltó körzetből: válogatott b) 29 frt, I. o. 23 frt, II. 17 frt, III. 12 frt.

III. Finom és középfinom kerti levelek az érsekújvári, ipolysági, kápolnai, miskolcsi, aradi, temesvári, fogarasi, nyírbátori, vásáros-naményi, faddi és budapesti körzetekből.

4. Finom kerti levelek: I. oszt. 50 frt, II. 38 frt, III. 20 frt.

5. Középfinom kerti levelek: I. o. 34 frt, II. 25 frt, III. 16 frt.

Azon levelek, melyek a finom, illetőleg középfinom kerti levelek tulajdonságaival nem bírnak, minőségükhez képest mint középfinom vagy közönséges kerti levelek (5. és 2. tétel) fognak beváltatni.

IV. Muskatál-levelek a csetneki, miskolcsi, kápolnai, nagytárkányi és nagykarolyi körzetekből.

6. a) Csetneki muskatál: I. oszt. 55 frt, II. 40 frt, III. 22 frt.

7. b) Fehérvirágú muskatál-növényekből származó muskatál-levelek: I. oszt. 38 frt, II. 26 frt, III. 18 frt.

8. c) Vörösvirágú muskatál-növényekből származó muskatál-levelek: I. oszt. 30 frt, II. 22 frt, III. 15 frt.

Azon levelek, melyek a csetneki muskatál-levelek tulajdonságaival nem bírnak, minőségükhez képest a 7., illetőleg 8. tételek alatt kiszabott áron fognak átvétetni. Azon levelek, melyek a muskatál-levelek tulajdonságaival nem bírnak, mint közönséges kerti levelek a 2. tétel alatt kiszabott áron vétetnek át.

V. Kapadohány-levelek:

9. A miskolcsi, debreczeni, hajdudoroghi, nyíregyházai, rakamazi, kisvárdai és nagytárkányi körzetekből: I. o. 28 frt, II. 20 frt, III. 12 frt.

10. Valamennyi dohánynembeli kihányás 8 forint; kaca, csomózatlan levél és tiszta morzsalék 6 frt.

A ki engedély nélkül kacsot, illetőleg sarjut nevel és szed, a dohánytermelésből kizárandó (1887. évi XLIV. tcz. 14. §-a).

Az árak 100 kgramm után számítottak. Budapest, 1890 október havában. — M. kir. dohányjövédéki közp. igazgatóság.

A száj- és körömfájás

Torontálmegeye alispánjához érkezett hivatalos jelentések szerint fellépett: Bács-bodrogh-megyebeli Csonoplya és Uj Sové, Krassó-szörény-megyebeli Kis-Szurduk, Poganest, Rakiltova, Majdán, Rom. Bogsán, Zsitovin, Doklin, Binis, Duleb, Königsgnád, Prebul, Glimboka, Temerest, Hezeres, Izgár, Barboszár, Jerszeg, Komoristye, Kalina, Szocsán, Valeaboul, Csudonovecz, Szokolár, Valepáj, Lugos, Karansebes és Zsittin községekben. Megszünet: Bács-bodroghmegyei Csantavér, Baracska és Rigyicza községekben, valamint Sándor-pusztán.

40200. szám 1890.

Ujjonczok öncsonkítása.

Valamennyi főszolgabírónak és Nagy-Becskek város polgármesterének.

A cs. és kir. 7. hadtest parancsnoksága f. évi okt. 13-án 5000. sz. alatt kelt átiratával felhívta figyelmemet azon körülményre, hogy a besorozott ujjonczok közt bevonulások alkalmával

átlag nagy számban találtak olyanok, kiknek füldobhártyáik átfurva vannak, minthogy katonai részről azon gyanunak adatott kifejezés, hogy valószínűnek látszik azon feltevés, miszerint az ily testi hibában szenvedő ujjonczok a védkötelezettség alól való kibuvás célzatával önmaguk furják ki dobhártyáikat vagy furatják ki mások által, nem mulaszthatom el a czimek figyelmét felhívni ezen körülményre, annál kevésbé nem, mert a legutóbbi alkalommal a 7. hadtest parancsnokságának fentidézett átirata szerint 35 ujjoncz közül 5 találtak ily fülbajban szenvedőnek, a mely szám a bemutatott ujjonczok számának $14\frac{1}{4}\%$ -át teszi ki. — Minthogy ezen sajnálatos körülménynek egyéb oka, mint a védkötelezettség alól való kibuvás, alig lehet, felhívom czimeket, hogy minden egyes esetben, ha bárminő uton tudomásukra hozatik, a vizsgálatot a legerélyesebben megejteni és az 1889. évi VI. tcz. 49-ik §-át kéréllhetlenül alkalmazni sziveskedjék azon esetben, ha az öncsonkítás bebizonyultnak igazoltatik be. Egyuttal meghagyom, hogy minden előforduló ily esetet hozzám jelentse be. Nagy-Becskek, 1890 okt. 21.

Alispán hiv. távol:

Daniel, m. főjegyző.

41501. szám 1890.

Az általános munkásbetegség- és rokkantpénztár-egylet torontálmegeyei ujonnan megválasztott tisztviselői.

Valamennyi főszolgabírósnak, Nagy-Becskek város polgármesterének és a központi előadói karnak.

A nm. m. kir. belügyministeriumnak f. évi okt. 10-én kelt kegyes rendeletét alábbi másolatban tudomásvétel végett kiadom.

Nagy-Becskek, 1890 okt. 27.

Rónay, kir. tanácsos, alispán.

Másolat. Magy. kir. belügyminister. 53763.-V.-10. szám. Torontálmegeye közönségének Nagy-Becskekén. — A budapesti általános munkásbetegség- és rokkantpénztár-egylet központi választmánya az alapszabályoknak megfelelőleg bejelenti, hogy (a központi választmány jelenlétében jelzett előhely vagy előhelyek névszerint megnevezésével) a következő egyleti tagok választották meg tisztviselőkké: Nagy-Becskekén: elnök Steinkrug János, elnökhelyettes Homa Kálmán; jegyzők Lung Péter, Korényi Gyula; számvizsgálók Sametz Gyula, Schmidt Péter; ülnökök Orsovsky Ádám, Machalek János, Tenyer János, Schmidt János; póttagok Kollits Nándor, Borsova Péter, Kolofon István, Franczen Ferencz, Plohn Gyula, Müller György. — Nagy-Kikindán: elnök Elidesz János, elnökhelyettes Gaborov Péter; jegyzők Kimich Ágoston, Gruits Péter; számvizsgálók Stefanovits Gy., Stein Miklós; ülnökök Silber József, Rakity Jova, Kada Károly, Hipp Mór; póttagok Winkler Sándor, Steinmetz Fülöp, Graf Ferencz, Józsa Antal, Leitner Bertalan. — Pancsován: elnök Farkas Imre, elnökhelyettes Jans Samuel; jegyzők Unger Ignác, Milos-

levics Sándor, számvizsgálók Hangel Antal, Dániel Lörincz; ülnökök Anasensel János, Gerber Antal, Kretjek Károly, Balog József; póttagok Zier Kristian, Bergman Jakab, Loiskandl Nándor, Wagner József, Freverdek József, Werner Károly. — Zombolyán: elnök Kaufmann Ferencz, elnökhelyettes Wiszkocsil György; jegyzők Titz József, Dörfler Győző; számvizsgálók Kaufmann Károly, Batka Gyula; ülnökök Jordán Márton, Mesmann Mátyás, Aupert János, Martin Péter; póttagok Koweindl János, Nozsa Ferencz, Bien József, Klein Ádám, Friedrich Antal, Herold József.

Miről a törvényhatóságot tudomás végett ezennel értesitem. Budapesten, 1890 okt. 10. A minister meghagyásából: Jekelfalussy, m. tanácsos.

26568. szám 1890.

Rendelet a m. kir. csendőrség igénybevétele tárgyában.

Valamennyi főszolgabírósnak, Nagy-Becskek város polgármesterének és a központi előadói karnak.

A m. kir. csendőrség segédletét mint karhatalmat írásbeli felszólítással közvetlenül igénybe venni — a csendőrségi szervezeti utasítás értelmében — csupán a kir. bíróságok, kir. ügyészségek, továbbá az országos fegyvézetek, kerületi börtönök és közzvetítő börtönintézetek igazgatóságai s végre a határvámhivatalok jogosultak oly ügyekben, melyek teljesítésére saját közegeik elégtelenek.

Más polgári, pénzügyi, adó- és postahivatalok, katonai vagy honvédkarok és parancsnokságok, valamint községi előjáróságok csendőrségi segédletet közvetlenül nem vehetnek igénybe, hanem ily irányu igényeik érvényesítésére a közigazgatási hatóságok közvetítését tartoznak kikérni.

Ezen utóbb említett hatóságok a csendőrség segédletét írásbeli felszólítással közvetlenül csak akkor vehetik igénybe, ha a késedelem veszélylyel jár.

A csendőrség azonban mint segédlet önálló szolgálat teljesítésére nincs hivatva, hanem az eljárás tárgyát képező ügyben illetékes hatóság által kiküldött s személyesen közbenjáró közeg vezetése alatt és utasításai szerint jár el, mert a csendőrség a hivatásszerű szolgálatkörén kívül eső segédleti szolgálatokért felelősséggel csak annyiban terhelhető, a mennyiben nem a kiküldött közeg utasításai szerint jár el.

Minthogy pedig a csendőrség mint karhatalom a segédleti szolgálat fogalmával ellentétben van, csak hogy önálló szolgálatra alkalmaztatott, hanem egyes magánszemélyek — mint az italmérségi jogosultság bérlőinek közvetlen rendelkezésére bocsátott, — ezennel felhívom, miszerint a csendőrségi segédlet igénybe vételére vonatkozó fentebb jelzett szabályokat tartsa be és a községi előjáróságokat tanítsa ki és utasítsa őket, hogy adott alkalommal ezen szabályok szerint járjanak el.

Nagy-Becskek, 1890 július 14.

Rónay, kir. tanácsos, alispán.